

**МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ**

www.economy-confer.com.ua

СВІТ економічної науки

Випуск 24

*Збірник тез доповідей
міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції*

25 червня 2020 р.

Тернопіль
2020

"Світ економічної науки. Випуск 24": матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. - Тернопіль, 2020. – 55 с.

УДК 330 (063)
ББК 65я431

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей економічної наукової інтернет-конференції «Світ економічної науки. Випуск 24», які оприлюднені на інтернет-сторінці www.economy-confer.com.ua

Наші збірники матеріалів науково-практичних інтернет-конференцій включаються до наукометричної бази даних "РІНЦ / RSCI".

Адреса оргкомітету:
46005, Україна, м. Тернопіль, а/с 797
тел. +380977547363
e-mail: economy-confer@ukr.net

Оргкомітет економічної наукової інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економіка та підприємництво

Лозова Тетяна Петрівна ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПЛОДОВО-ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....6

Савченко Сергій Миколайович КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАЯВНОГО
МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНЮВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....12

Симанич Назар Богданович ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....17

Шевченко Інна Юріївна АВТОМОБІЛЬНИЙ КЛАСТЕР ЯК
ПРОГРЕСИВНА ФОРМА ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА В АВТОМОБІЛЬНІЙ ІНДУСТРІЇ.....19

Менеджмент. Маркетинг

Дмитрієва Оксана Іллівна ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА
ЯК ЧАСТИНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ.....23

Яловега Наталія Іванівна МАРКЕТИНГ СУЧАСНИХ
ПІДПРИЄМСТВ.....25

Облік, статистика і аудит

Хмелюк Альона Василівна, Волошина Вероніка Володимирівна
ОРГАНІЗАЦІЯ СИНТЕТИЧНОГО ТА АНАЛІТИЧНОГО
ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВОГО
ПІДПРИЄМСТВА.....28

Шокіна Анна Вадимівна, Лободзинська Тетяна Петрівна
**МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК
ЕЛЕМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....31**

Економічний аналіз. Економіко-математичне моделювання

Ozarowski Oleh **LIFE-CYCLE ANALISYS OF RENEWABLE
ENERGY TECHNOLOGIES.....34**

Хмелюк Альона Василівна, Домбрян Вікторія Вікторівна
**ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ ТА ВЕРТИКАЛЬНИЙ АНАЛІЗ БАЛАНСУ
ЯК СКЛАДОВА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ.....35**

Банківська справа. Фінанси, грошовий обіг та кредит

*Курганська Елеонора Іванівна, Логвіновська Світлана Іванівна,
Случинська Ірина Анатоліївна* **ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ.....40**

Податкова система. Бюджетна система. Правові відносини в економічній
системі

Прокіпчук Левко Ігорович **ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ
ПОНЯТТЯ «АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ».....46**

Інвестиційно-інноваційні процеси в економіці

Удовиченко Світлана Миколаївна **ІНВЕСТИЦІЙНА
ПРИВАБЛИВІСТЬ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ.....49**

***Сімонова Маргарита Вадимівна* АНАЛІЗ ГЛОБАЛЬНОГО
ІНДЕКСУ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЙ НА
КОРПОРАТИВНОМУ РІВНІ.....52**

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПЛОДОВО-ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Лозова Тетяна Петрівна

молодший науковий співробітник, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України, м. Одеса, Україна

В сучасних умовах господарювання значна увага приділяється державній підтримці аграрного сектору України шляхом цільового бюджетного фінансування, оптимізації розподілу коштів та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції в країні, в тому числі і плодово-ягідної. На жаль, індивідуальні сільськогосподарські товаровиробники, які виробляють понад 80 % плодово-ягідної продукції в країні, не в змозі самостійно закупити сільськогосподарську техніку, садивний матеріал, камери швидкого заморожування плодів та ягід та ін. Тому держава щорічно збільшує обсяги державної підтримки пріоритетних напрямів сільського господарства та удосконалює механізми її надання.

Так, на 2019 рік у Державному бюджеті України закладені витрати на державні цільові програми, направлені на розвиток та підтримку сільськогосподарських виробників та фермерських господарств, у тому числі суб'єктів ринку плодово-ягідної продукції (ПЯП). Допомога надається на безповоротній та поворотній основі (табл. 1). У 2019 році сума підтримки на безповоротній основі склала 2357млн. грн., що на 55,36% нижче рівня 2017 року, величина підтримки на поворотній основі – 1141 млн. грн., що на 35,54 % вище базового рівня. Більш детально наліз динаміки даної підтримки за 2017 -2019 роки досліджено та представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Функціонування державних програм підтримки підприємств АПК, млн.
грн.

Код програми	Державні програми підтримки	Роки			2019р. у % до 2017р.
		2017р.	2018р.	2019р.	
Підтримка на безповоротній основі					
2801030	Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів	300,0	66,0	127,2	42,4
2801050	Дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері розвитку агропромислового комплексу, підготовка наукових кадрів, наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, дослідження та експериментальні розробки у сфері агропромислового комплексу	71,5	77,6	143,0	200,1
2801180	Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі	60,0	5,0	5,0	8,3
2801230	Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств	-	1000,0	800,0	
2801350	Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними	75,0	300,0	400,0	533,3
2801580	Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників	4774,0	945,0	881,8	18,5
Всього		5280,5	2393,6	2357,0	44,6
Підтримка на поворотній основі					
2801460	Надання кредитів фермерським господарствам	65,0	43,1	244,5	376,2
2801490	Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу	3,8	3,8	4,8	125,0
2801560	Формування державного інтервенційного фонду Аграрним фондом, а також закупівлі матеріально-технічних ресурсів для потреб сільськогосподарських товаровиробників	773,0	894,0	891,7	115,4
Всього		841,8	940,9	1141,0	135,5

*Складено автором із використанням джерел [1,2,3]

У 2018р. розподіл видатків по програмах суттєво відрізняється від попереднього року. Пріоритетними напрямками фінансування у сільському

господарстві стали фермерські господарства (ФГ), на розвиток яких було виділено 1000 млн. грн. та 300 млн. грн. на державну підтримку розвитку закладення молодих садів та ягідників. Наприкінці року (№ 1192/3 від 22.12.2018р.) Мінагрополітики виділило додаткові кошти у сумі 100 млн. грн. на державну підтримку розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними.

У 2019р. видатки на підтримку розвитку фермерських господарств в Україні скоротились на 20 % (200 млн. грн.), але збільшилась сума кредитів, наданих фермерським господарствам майже у 6 раз (з 43,1 млн. грн. у 2018р. до 244,5 млн. грн. у 2019р.). На закладку молодих садів, виноградників та ягідників виділили на 33,3 % більше, ніж попереднього року (400 млн. грн.). В той же час, у 2019 році сільгоспвиробники недоотримали підтримки на 7,7 % порівняно з попереднім роком.

Слід звернути увагу на зацікавленість держави у прикладних наукових та науково-технічних розробках, у кваліфікованій підготовці кадрів, наукових розробках у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції, на яку у 2019 році було виділено 143 млн. грн., що на 84,4 % більше, ніж у 2018р.

У «Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства» (далі – Порядок) затверджений Постановою КМУ № 587 від 15.07.2005 року визначено механізм використання бюджетних коштів за програмою «Державної підтримки розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляду за ними» передбачено бюджетні кошти на часткове покриття витрат за наступними напрямками: проведення робіт із закладення молодих насаджень та догляд за ними, придбання садивного матеріалу плодово – ягідних культур, будівництво холодильників та придбання ліній обробки плодів, будівництво лабораторних комплексів безвірусного матеріалу розсадницькими господарствами та морозильних камер ПЯП, придбання техніки для висушування фруктів.

Проведений аналіз напрямів використання коштів за даною Програмою свідчить про їх часткове використання, що наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Аналіз напрямів використання бюджетних коштів за програмою «Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними» за 2018 рік, млн. грн.

Напрями використання бюджетних коштів	Затверджені у паспорті напрями використання	Видатки	Відхилення
Часткова компенсація витрат з придбання садивного матеріалу плодово-ягідних культур, винограду та хмелю	268,3	260,5	-7,9
Часткова компенсація витрат з будівництва холодильників з регульованим газовим середовищем	123,9	133,9	9,9
Часткова компенсація витрат з придбання ліній товарної обробки плодів	2,4	-	-2,4
Часткова компенсація витрат на будівництво камер швидкого заморожування плодів та ягід	5,4	-	-5,4
Разом	400,0	394,3	-5,7

*Джерело [4]

При цьому кошти даної Програми були використані лише за двома напрямами, ще за одним – недофінансування (табл.2). Не використані кошти на часткову компенсацію витрат з придбання ліній товарної обробки плодів пояснюються відсутністю заявок. Через невиконання відповідних показників паспорта, сума часткової компенсації витрат на будівництво камер швидкого заморожування плодів та ягід залишилась не використаною.

У 2018 році активізувалась державна підтримка розвитку ринку ПЯП. Водночас, 171 господарюючий суб'єкт у 2018 році отримав компенсацію за придбання садивного матеріалу плодово-ягідних культур, винограду та хмелю на суму 262,5 млн. грн. (табл. 3)

Дев'ять суб'єктів господарювання (більшість виробники зерняткових культур) частково отримали компенсацію за будівництво холодильників з регульованим газовим середовищем ємністю 14060 тон - загальною сумою 130,5 млн. грн., а це майже 74 % загальних витрат будівництва.

Таблиця 3

Результати реалізації програми «Державної підтримки розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними» у 2018 році

Культури	Сума відшкодування тис. грн.	Площа насаджень, га	% від загальної площі	Загальна площа насаджень, га
1.Зерняткові	70,1	573,7	77,9	736,9
2.Кісточкові	18,8	294,4	45,1	653,9
3.Ягідники	85,6	903,6	96,4	937,7
4.Горіхи	76,2	1900,1	85	2234,7

*складено автором на основі [4]

В холодильниках протягом року буде можливість зберігати зерняткові культури і забезпечувати даною продукцією внутрішній та зовнішній ринок. Це дозволить підвищити конкурентоспроможність ПЯП та підвищити ефективність ринку.

За підсумками 2018 року щодо державної підтримки садівництва було закладено майже 4 тисячі гектар нових насаджень, а саме: 1039 га фундука, 861 га волоського горіху, 608 га яблунь, 518 га лохини. Нові насадження профінансував Уряд України шляхом 80 % компенсації вартості саджанців. Фермери з 22 областей отримали компенсацію на суму 261 млн. грн. Велика кількість учасників у Програмі державної підтримки змусила Уряд переглянути суму коштів на фінансування програми в сторону збільшення на 91 млн. грн., тобто загальна сума державної підтримки склала 391 млн. грн. Обсяг зберігання фруктів та ягід склав близько 300 тис. тон. (6 %) [5].

1987 фермерських господарств скористалися частковою компенсацією вартості (додаткова 15 %) сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва на суму 108,937 млн. грн. Що стосується компенсації на придбання вітчизняної техніки (25 %), то загальна сума компенсації склала близько 400 млн. грн., яку отримали майже 4 тисячі ФГ. Загалом, учасниками програми державної підтримки стали майже 6800 сільськогосподарських підприємств (СПП) на загальну суму 913 млн. грн.

За насіння 260 ФГ отримали компенсацію на суму 6,456 млн. грн., на придбання саджанців близько 32,7 млн. грн. 6 кооперативів отримали підтримку на суму 8,575 млн. грн. За підсумками 2018 року програмами

підтримки розвитку фермерів скористалось 2663 ФГ на загальну суму 132,629 млн. грн. [6].

На основі виконаного аналізу державних програм підтримки розвитку логістики плодово-ягідного ринку України запропоновано наступні заходи:

- створення ефективної системи державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, вдосконалення законодавчої та нормативно-правової бази регулювання державної підтримки сільського господарства на засадах прозорого механізму розподілу бюджетних коштів;

- в програмах підтримки чітко визначення стратегічних напрямів розвитку та затвердження в Законі України «Про державний бюджет» суми державної підтримки та суми фіксованого обсягу щорічної підтримки ринку, посилення контролю та відповідальності за виконання програм відповідних департаментів;

- збільшення обсягів фінансування державної програми підтримки розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників та нагляду за ними сільськогосподарським товаровиробникам з урахуванням забезпечення продовольчої безпеки країни;

- посилення зв'язків виробників ПЯП з оптовими покупцями продукції через створення на базі ОРСП сприятливих умов для укладання довгострокових угод з реалізації продукції;

- збільшення частки відрахувань на створення сучасної інфраструктури ринку, зокрема, холодильників, технічних засобів зі збирання врожаю, залучення інноваційних технологій у виробництво продукції, створення мереж плодосховищ у відповідності до провідних районів вирощування плодово-ягідних культур.

Список використаних джерел:

1. Про Державний бюджет України на 2017 рік: Закон України № 1801-VIII від 09.11.2017 р. Редакція від 02.12.2017 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>
2. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України № 2246-VIII від 06.12.2018 р. Редакція від 13.12.2018 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>

3. Про державний бюджет України на 2019 рік: Закон України № 2629-VIII від 23.11.2018 р. редакція від 23.03.2019 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
4. ЗВІТ про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на надання державної підтримки агропромислому комплексу. Затверджено рішенням Рахункової палати N 20-6 від 20.08.2019. Київ. 2019р. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2019/20-6_2019/Zvit_20-6_2019.pdf
5. Уряд повністю профінансував розвиток садівництва у 2018 році URL: <http://ukrsadprom.org/blog/uryad-povnistyu-profinansuvav-rozvytok-sadivnytstva-u-2018-rotsi/>
6. Державна підтримка фермерів у 2018 році: попередні результати URL: <https://farmer.co.ua/ru/presa/item/510-derzhavna-pidtrymka-fermeriv-u-2018-rotsi-poperedni-rezultaty>

Науковий керівник: Нікішина Оксана Володимирівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, завідувача відділу ринкових механізмів та структур, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України

КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ НАЯВНОГО МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Савченко Сергій Миколайович

*кандидат економічних наук, Національний технічний університет
України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Ефективність функціонування суб'єкта господарювання, зокрема його здатність відповідати високим вимогам ринку, якість задоволення споживчого попиту та ресурсний потенціал є основними чинниками, що визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку [1, с.111]. Зазначене потребує відповідного оцінювання рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання з використанням кількісної та якісної діагностики привабливості підприємства та продукції (товарів, робіт, послуг), що ним пропонуються на ринках. Така діагностика дозволяє визначити ефективність діяльності суб'єкта господарювання, його фінансово-господарський стан у порівнянні із іншими аналогічними підприємствами; сформулювати перспективи подальшого розвитку на основі сформованих управлінських завдань та

прийнятих управлінських рішень; можливість досягнення стратегічних цілей та завдань на основі розроблених заходів розвитку конкурентних переваг та адаптації підприємства до вимог ринку.

Огляд наукової літератури засвідчує існування множини підходів та методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства, що представлений у наукових науковий доробках вітчизняних науковців [1-5].

Враховуючи різноаспектність об'єктів дослідження кількісні категорії оцінювання конкурентоспроможності підприємства можуть відрізнятися і мати різний економічний зміст та критеріальне направлення. Ґрунтовні дослідження у цій сфері дозволили узагальнити як позитивні, так і негативні сторони щодо використання найбільш популярних методичних підходів оцінювання конкурентоспроможності підприємства (табл. 1). Вибір конкретного методу, чи їх комплексу обумовлюється впливом чинників на об'єкт оцінювання: чинники внутрішнього середовища (фінансові можливості, система обліку, виробничі можливості, маркетингові заходи, система постачання, місце знаходження суб'єкта господарювання, інформаційні ресурси, організаційна структура); чинники зовнішнього середовища (державна політика, соціальні умови, економічні умови, природно-ресурсний потенціал, правове середовище, монополізація економіки, розвиток товарних ринків, ринкова інфраструктура).

Варто відзначити, що умовно методологічний інструментарій, що використовується сьогодні для оцінювання конкурентоспроможності підприємства ґрунтується на таких трьох наукових підходах:

- маркетинговий або комплексний підхід, якому характерний комплексний аналіз показників (інтегровані, узагальнені, згруповані за певною ознакою тощо) та порівняння їх з існуючими показниками еталонного об'єкта;
- конструкторський або диференціальний підхід, якому характерне здійснення аналізу на основі порівняння фактичних та планових критеріїв, індикаторів, параметрів, вибір яких залежить від об'єкта оцінювання;
- змішаний підхід, якому властиво проведення аналізу комплексу показників (якісних та кількісних) та виокремлення з них найбільш значимих та для повторного аналізу.

Таблиця 1

Характеристика основних методів оцінювання конкурентоспроможності підприємства, позитивні та негативні характеристики

Метод	Зміст	Інструментарій	Негативні сторони	Позитивні сторони
Кількісні	Ці методи оцінювання конкурентоспроможності пов'язані здебільшого з розрахунком відносних величин (індексів, коефіцієнтів), що визначають рівень ключових показників за окремими аспектами конкурентоспроможності.	Диференційований метод, інтегральний метод, метод різниць, метод балів, метод використання таксономічного показника.	У деяких кількісних методах використовують вагові коефіцієнти, визначені експертами, тому методика не позбавлена суб'єктивізму.	Допомагають оцінити реальні шанси організації у конкурентній боротьбі за стратегічні зони господарювання та ухвалити зважене управлінське рішення.
Якісні	Ці методи оцінювання ґрунтуються на досвіді, знаннях, інтуїції, компетенціях суб'єктів діагностики тощо;	Методи експертних оцінок; теорія конкурентоспроможних переваг М. Портера; модель аналізу Мак-Кінсі 7S; методика Градова щодо детермінантів «національного ромба»	Вони переважно мають низький ступінь математичної формалізації, не вирізняються науковою суворістю, їм властива суб'єктивність і умовність	Якісні методи достатньо гнучкі і дають змогу оцінити реальні факти, а не абстрактні цифри, якщо використовувати достовірну інформацію
Критеріальні	Полягає у використанні кореляційно-регресійної моделі для оцінювання критерію ринкових можливостей	теорія конкурентоспроможних переваг М. Портера; аналіз конкурентоспроможності фірм Ж.-Ж. Ламбена; SPACE-аналіз, GAP-аналіз, LOTS-аналіз, PIMS-аналіз; модель аналізу Мак-Кінсі 7S; методика Градова щодо детермінантів «національного ромба»; інтегральний метод; таксономічний метод	Є трудомістким та потребує обробки великого масиву інформації, його групування та математичного опрацювання	Дозволяє отримати оцінку конкурентних позицій виробника, товару у розрізі витрат виробництва, рентабельності, продуктивності праці, платоспроможності, ліквідності підприємства та показника затовареності; є досить простим і наочним

Експертні	Ці методи ґрунтуються на порівняльній оцінці, яка відображає рівень сукупності показників оцінювання можливостей суб'єкта господарювання	STEP-аналіз; SWOT-аналіз; аналіз конкурентоспроможності за системою ІІІ-555; метод американської асоціації управління; метод порівнянь; метод рангів	Ці методи базуються на суб'єктивному (експертному) оцінюванні, що може призвести до викривлення результатів оцінювання	Ці методи є простими у визначенні конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, товару, послуги, сфери діяльності тощо
Матричні	Передбачає діагностику конкурентної позиції підприємства, а зазвичай його позиціонування залежно від певних критеріїв (наприклад, частки ринку, темпів зростання ринку, рентабельності продукції, стадії життєвого циклу тощо)	Теорія конкурентоспроможних переваг М. Портера; аналіз конкурентоспроможності фірм Ж.-Ж. Ламбена; SWOT-аналіз; модель аналізу Мак-Кінсі 7S	Є значно спрощеним, не відображає системного погляду на діагностику конкурентоспроможності. Критерії матричного методу є доволі відносними та неконкретними, що не створює умов для отримання об'єктивного результату	Передбачає діагностику конкурентоспроможності підприємства за двома або більше ключовими критеріями, дає змогу відстежувати зміну позиції у динаміці та досліджувати траєкторію руху, створює розлогі ідентифікаційні можливості
Індикаторні	Ці методи оцінювання, що ґрунтуються на побудові певної системи індикаторів (сукупність параметрів), яка дасть змогу здійснити оцінювання конкурентоспроможності з різних боків об'єкта дослідження в цілому.	STEP-аналіз, SPACE-аналіз, GAР-аналіз, LOTS-аналіз, PIMS-аналіз; аналіз конкурентоспроможності за системою ІІІ-555; формалізований метод Іванова; методика Ансоффа щодо КСФ; методика Градова щодо детермінантів «національного ромба»; метод американської асоціації управління; метод порівнянь; метод рангів; метод інтегрального критерію; метод таксономічного показника;	Складний у підборі параметрів, потребує великої кількості інформації	Ці методи дають змогу описати стан об'єкта дослідження та надати рекомендації управління характеру щодо його підвищення конкурентоспроможності.

Графічні	<p>Передбачає побудову багатокутника (многокутника) конкурентоспроможності підприємства, згідно з яким обирається перелік істотних параметрів, які переводяться у єдину розмірну шкалу, на підставі чого наочно демонструються переваги або відставання підприємства</p>	<p>теорія конкурентних переваг М. Портера; аналіз конкурентоспроможності фірм Ж.-Ж. Ламбена; SWOT-аналіз; модель аналізу Мак-Кінсі 7S; метод вивчення профілю об'єкта</p>	<p>Складність у виборі параметрів функціонування, які б оцінювались за ідентичною шкалою</p>	<p>Простота у використанні, високий рівень наочності та візуалізації результатів</p>
Математичні	<p>Ці методи дозволяють здійснювати оцінювання за допомогою використання факторних моделей, що базується на обчисленні інтегральних показників.</p>	<p>аналіз конкурентоспроможності за системою ІІІ-555; формалізований метод Іванова; методика Ансофа щодо КСФ; методика Градова щодо детермінантів національного ромба»; метод американської асоціації управління; метод порівнянь; метод рангів; метод інтегральний та таксономічний методи</p>	<p>Дані методи є більш точними та достовірними</p>	<p>Потребують значного обсягу статистичних даних в динаміці, що не завжди можливо отримати.</p>
Комплексні	<p>Ці методи орієнтовані на аналіз усього спектру найважливіших параметрів об'єкта оцінювання і дозволяють отримати ґрунтовну оцінку його конкурентоспроможності</p>	<p>Весь комплекс методів якісного та кількісного аналізу, в т.ч. статистичні, динамічні методи, стратегічні та поточні методи оцінювання</p>	<p>Перевагою даних методів є отримання найбільш достовірної і точної інформації про конкурентоспроможність підприємства, його переваги та «вузькі місця». є найбільш ґрунтовними серед існуючих методів.</p>	<p>Вони складні у використанні, трудомісткі для суб'єктів господарювання</p>

Джерело : [1, с.112-114; 2, с.69-70; 3, с.119-122; 4, с. 9-11; 5, с. 36-40].

Список використаних джерел:

1. Кваско А. В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності підприємства. Наукові записки / Scientific papers. 2017. № 1(54). С.111-118.
2. Савченко А. С. Методичні підходи до системного аналізу інтегральних показників конкурентоспроможності підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 16. С. 67-71.
3. Кузьмін О.Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: /Монографія/ О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П. Романко; за заг. ред. д.е.н., проф. Кузьміна О.Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. – 180 с.
4. Управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Шарко М.В. - Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2016. - 177 с.
5. Олещук М. Г. Управління конкурентоспроможністю банківських послуг: дис. на здобуття науку ступ.к. е. н.: спеціальність 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ» Суми. 2013. 251с.

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Симанич Назар Богданович

аспірант Львівського національного університету імені Івана Франка

В останні роки розвиток процесів глобалізації мав ряд позитивних впливів на бізнес середовища. Пройшовши фінансові кризи у 2008 році та 2014-2015 роках, які супроводжувались знеціненням національної валюти, а також втратою виробничих потужностей на Сході країни та у Криму суб'єкти підприємницької діяльності знайшли необхідні фінансові ресурси для модернізації власних господарських процесів та переорієнтувалися з ринків країн пострадянського простору на співпрацю з Європейським Союзом.

Основними джерелами фінансування бізнес середовища в залежності від типу підприємства є бюджетні кошти (державний та місцевий бюджети),

власні кошти підприємств, кредитні та інвестиційні ресурси, отримання техніки та обладнання в лізинг і інші види фінансування (рис.1.).

Рис. 1. Джерела фінансування аграрних підприємств*

*складено автором

Варто зазначити, що фінансування із державного та місцевих бюджетів в основному відбувається за програмами підтримки бізнесу, також може бути пряме фінансування з державного бюджету для підприємств державної власності та з місцевого для комунальних підприємств.

Інвестиційні кошти в основному вкладаються у розвиток бізнесу та модернізацію виробництва в той час як кредитні кошти можуть використовуватися і для закриття поточних заборгованостей перед партнерами, хоча нерідко вкладаються і в розширення потужностей суб'єкта господарювання.

Власні кошти використовуються як для забезпечення поточних витрат, так і розвитку бізнесу.

Інші джерела фінансування в Україні використовуються рідко, однак мають позитивний вплив на розвиток суб'єктів господарювання закордоном.

Найбільш доцільним видом фінансування бізнесу є надання субсидій із державного бюджету під реальні інвестиційні проекти на модернізацію виробництв. Надання таких коштів повинно супроводжуватися експертизою та економічним розрахунком щодо ефективності використання інвестиційних коштів.

АВТОМОБІЛЬНИЙ КЛАСТЕР ЯК ПРОГРЕСИВНА ФОРМА ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В АВТОМОБІЛЬНІЙ ІНДУСТРІЇ

Шевченко Інна Юрївна

доктор економічних наук, доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Реалізація державної промислової політики потребує застосування новітніх підходів, серед яких одним із найперспективніших є кластерний підхід. Основа кластерного підходу була закладена ще в працях теоретиків розміщення продуктивних сил – Й. фон Тюнена, А. Маршалла, А. Вебера, В. Крісталлера, А. Льоша та інших. Утім, остаточне формування кластерного підходу в економіці пов'язують із науковими працями американського вченого М. Портера, яким було визначено, що «кластер – це група географічно близьких взаємопов'язаних компаній і пов'язаних з ними організацій, що функціонують у певній сфері, характеризуються спільністю діяльності та взаємно доповнюють один одного» [1].

Результати попереднього дослідження дали змогу ідентифікувати, що під автомобільним кластером слід розуміти «сукупність географічно близьких взаємопов'язаних підприємств автомобільної промисловості,

підприємств, установ та організацій суміжних і пов'язаних галузей, що об'єдналися на добровільній договірній основі за підтримки органів державної влади та місцевого самоврядування для підвищення ефективності економічної діяльності, покращення конкурентного статусу на ринку, забезпечення реалізації стратегічних цілей розвитку автомобілебудівної підгалузі, регіону та держави у довгостроковій перспективі» [2].

Традиційно кластери включають до себе учасників з трьох груп (так звана, потрійна спіраль – triple helix): приватний сектор: горизонтально або вертикально пов'язані компанії, провайдери спеціалізованих послуг (наприклад, фінансових, логістичних, дизайнерських, маркетингових тощо) та бізнес-асоціації; уряд: міністерства, агентства, інші органи влади (національний, регіональний та місцевий рівні); науково-дослідні та освітні установи: університети, науково-дослідні інститути, центри професійної підготовки [3].

У світовій практиці виділяють три базові моделі розвитку кластерів: модель державно-приватного партнерства; модель, у якій у прийнятті рішень беруть участь як члени, так і не члени кластера; модель державного фінансування та самофінансування кластерних ініціатив.

Модель розвитку кластера на основі державно-приватного партнерства полягає в тому, що на ранніх стадіях його розвитку активну участь бере уряд країни з метою підвищення конкурентоспроможності того чи іншого регіону та галузі економіки. Організації державного сектору, такі як регіональні агентства розвитку або напівдержавні торгово-промислові палати, беруть на себе ініціативу з надання фінансової підтримки процесу розвитку кластера.

Модель, у якій у прийнятті рішень беруть участь як члени, так і не члени кластера – навіть якщо його керівництво забезпечує взаємодію між фірмами, державними та приватними установами та дослідницькими центрами, недосконала, оскільки кластеру все одно не вистачає членської бази. При цьому ініціатива створення останнього регулюється не підприємствами, а організаціями державного сектору, у зв'язку з чим у прийнятті рішень щодо напрямків розвитку кластера беруть участь не тільки його члени.

Модель державного фінансування та самофінансування кластерної ініціативи полягає у співфінансуванні кластерів за рахунок приватних та

державних джерел, розмір останніх, як правило, з часом поступово зменшується. Частка державного фінансування лежить у межах від 30 до 70 відсотків, ці величини є виправданими та необхідними з метою забезпечення довгострокового партнерства та реалізації інноваційної політики держави, підвищення конкурентоспроможності країни на світовій арені та створення суспільних благ [4].

Для України, яка належить до країн з низьким рівнем кластеризації національної економіки, вважаємо доцільною реалізацію першої моделі формування кластерних утворень – на базі державно-приватного партнерства з посиленою участю уряду. При цьому у якості першого проекту з реалізації кластерних ініціатив у автомобільній індустрії України пропонується створення Західного автомобільного кластеру у складі корпорації «Богдан», ПрАТ «Єврокар», ТОВ «Джейбіл Сьоркіт Україна», ТОВ «Ядзакі Україна», ТОВ «Гроклін-Карпати», ТОВ «Унгвайер», ТОВ «Форшнер Україна», ТОВ «Джентерм Україна», НВП «Точприлад», ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна», ТОВ «ЛЕОНІ Ваерінг Системс», ПрАТ «Концерн-Електрон», ТОВ «СП Сферос-Електрон», Індустріальний парк «Соломоново», ТОВ «Науковий парк Ужгородського національного університету», НУ «Львівська політехніка», Луцький національний технічний університет, Ужгородський національний університет, Мукачівський державний університет за участю Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, обласних і районних державних адміністрацій, територіальних громад, Агенцій регіонального розвитку у Закарпатській, Львівській і Волинській областях

Список використаних джерел:

1. Портер М. Конкуренція. М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. 608 с.
2. Шевченко І.Ю. Сутнісна характеристика автомобільного кластера. *Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів економіці: матеріали V-ої Міжнародної наукової Інтернет-конференції*, 14-15 жовтня 2019 року. Київ: НАУ. 2019. С. 29–31.
3. Воглер Б., Саха Д., Красовська О. Програма підтримки кластерів в Україні: принципи розробки та ключові особливості. К.: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2015. 18 с.

4. Stratmann G., Dimitrova G. Automotive clustering in Europe. Case studies on clustering management and development. Wiesbaden: HA Hessen Agentur GmbH. 2008. 114 p.

ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА ЯК ЧАСТИНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Дмитрієва Оксана Іллівна

кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Транспортна інфраструктура є невід'ємним компонентом будь-якої соціально-економічної системи. Внаслідок цього транспортно-інфраструктурне облаштування є першочерговим завданням поряд з іншими процесами.

Виникнення транспортної інфраструктури обумовлено об'єктивними процесами в поділі праці та спеціалізації виробничо-господарської діяльності економічних суб'єктів і є підсумком структурних змін в економіці та соціальній сфері, що викликало потребу створення певної транспортної системи, яка погоджує між собою результати процесу поділу праці та структуроутворення і компенсує витрати роз'єднання виробництва.

Розглядаючи соціально-економічну природу і сутність транспортної інфраструктури, варто звернути увагу на особливості її функціонування і розвитку на різних рівнях соціально-економічної системи, тому що на кожному з рівнів вона має властиву тільки даному рівню спрямованість, але при цьому транспортні інфраструктури різних рівнів соціально-економічної системи перебувають у певному взаємовідношенні підпорядкування.

Так, виробничо-орієнтована, соціально-орієнтована і внутрішньогалузева спрямованість передбачає створення загальних умов підтримки процесу матеріального виробництва і соціальної сфери, а територіально, державно-орієнтована і міждержавна спрямованість – створення загальних умов, необхідних не тільки для підтримки процесу виробництва, але і відтворення його факторів (рис 1).

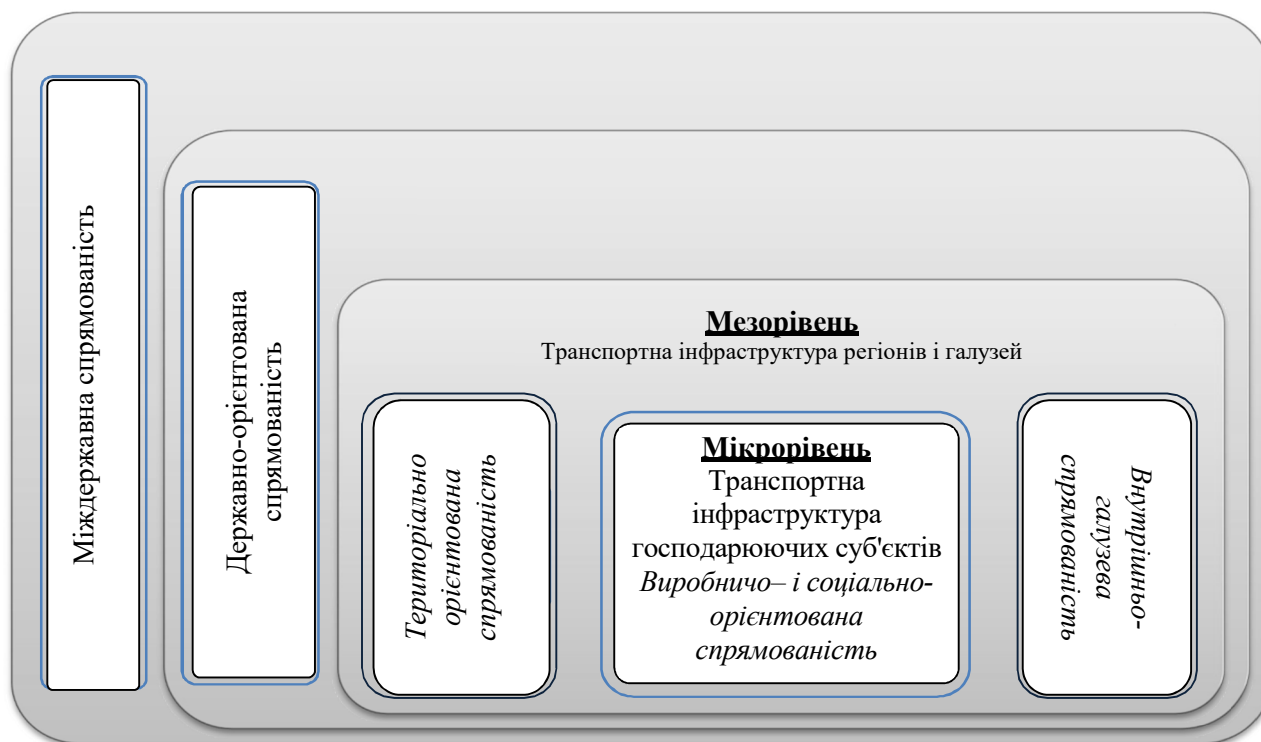

Рис. 1. Взаємозв'язок транспортної інфраструктури різних рівнів соціально-економічної системи (сформовано автором на основі [1-2])

Необхідно відзначити, що між поняттями транспортної інфраструктури на різних рівнях соціально-економічної системи існують відмінності – транспортна інфраструктура господарюючих суб'єктів і галузей народного господарства є невід'ємною частиною їх основних виробничих фондів, тоді як транспортна інфраструктура мезо- (регіональна), макро- і мегарівня є невід'ємною частиною простору соціально-економічної системи даного рівня.

Список використаних джерел:

1. Рогозян Ю.С. Теоретико-методичні підходи до формування організаційно-управлінського потенціалу регіону. *Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка»*. 2015. № 3(2). Т. 18. С. 64–69.
2. Beyzatlar M., Karacal M. & Yetkiner H. (2014) Granger-causality between transportation and GDP: a panel data approach, available at: https://www.researchgate.net/publication/261106480_Granger-causality_between_transportation_and_GDP_A_panel_data_approach.

МАРКЕТИНГ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Яловега Наталія Іванівна

*кандидат економічних наук, Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

У діяльності підприємств, незалежно від специфіки та галузі функціонування, одним з найбільш ефективних інструментів впливу на результат є впорядкована система маркетингових елементів, їх застосування та вдосконалення. Зважаючи на мінливі умови зовнішнього середовища, необхідним стає вдосконалення маркетингової складової діяльності підприємства, що надасть в подальшому можливості збільшити свої конкурентні переваги на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Маркетингові інструменти та підходи щодо ведення бізнесу почали застосовуватися задовго до офіційного визнання і введення терміну «маркетинг» ученими-економістами у практичну діяльність на початку ХХ ст. [1]. Погляди і підходи до використання маркетингових інструментів в управлінні компаніями, підприємствами формувалися під впливом динамічних змін бізнес-середовища. Маркетингова концепція управління еволюціонувала від товарно-збутової концепції до маркетингу партнерських відносин.

Сучасний маркетинг є складним соціально-економічним явищем. Залежно від цілей і сфери застосування маркетинг може розглядатися як [3]:

- філософія взаємодії і координації підприємницької діяльності;
- концепція управління;
- засіб забезпечення переваг у конкурентному середовищі;
- метод пошуку рішень.

У загальноживаному розумінні маркетинг – є підприємницькою діяльністю, яка управляє просуванням товарів/послуг від виробника до споживача (отримувача). Проте, з позицій сучасних уявлень про ринок, це визначення не повною мірою відображає його суть. Оскільки і спектр маркетингових об'єктів розширився, до його складу на сьогодні входять і ідеї, і люди, і технології, і території тощо.

Визначним завданням маркетингу є всебічне дослідження ринку, вивчення вимог споживачів, а також способів впливу на споживачів, формування їх потреб.

Маркетинг розвивається так само як і інші сфери господарської діяльності. При усьому різноманітті елементів маркетингу застосовується два основні види або головні методи маркетингу:

- 1) маркетинг орієнтований на продукт, виріб або послугу;
- 2) маркетинг, орієнтований на споживача, особливу клієнтуру, заздалегідь визначені групи споживачів [2].

Кожен з цих методів націлений на один з двох основних компонентів, що забезпечують підприємству зростання доходів; на продукт або на його споживача. Тільки поєднання двох цих методів маркетингу в єдине ціле дозволить мати успіх.

У більшості підприємств України, як показують дослідження, маркетинг використовується не системно, тобто використовуються його окремі елементи або частина комплексу. Маркетинг як ідеологія і філософія бізнесу тут не знаходить поки що свого застосування. Що стосується моделі управління українським маркетингом, то на багатьох підприємствах як і раніше домінують виробничі та збутові концепції управління маркетингом.

Слабкий розвиток маркетингу пов'язаний в першу чергу з тим, що наша держава зараз проходить усі етапи розвитку ринкової економіки, у тому числі і маркетингових концепцій. Вдало перескочити з первинного стану в кінцевий, пропустивши проміжні етапи, підприємства не вдасться – такі закони розвитку.

У сьогоднішній системі управління маркетингом на підприємствах України не є досить ефективною, що обумовлено наявністю ряду проблем в області маркетингу і менеджменту. Так, основними типовими проблемами є:

- відсутність самої концепції управління маркетингом;
- відсутність цілей і завдань системи управління маркетингом (плану маркетингу) підприємства, чіткого визначення довгострокових цілей підприємства;
- відсутність розподілу функцій маркетингу між структурними підрозділами підприємства;
- відсутність механізму ухвалення маркетингових рішень;

- відсутність кваліфікованого виконання маркетингових рішень;
- помилки сегментації (немає орієнтованості підприємств на найбільш перспективні сегменти ринку) тощо.

На останок зазначимо, управляти маркетингом означає використати комплексний, інтегрований маркетинг, а не тільки його окремі елементи, контролювати параметри внутрішньовиробничого середовища і результати діяльності підприємства, враховувати вплив чинників зовнішнього середовища і ринку, впливати на ринок через комплекс маркетингу.

Список використаних джерел:

1. Дам'янов А. Галузевий маркетинг : навч. посібник / [А. Дам'янов, Є. Савельєв, Д. Штефанич та ін. ; за заг. ред. Є. Савельєва та Д. Штефанича]. – К. : ІЗМН, 2017. – 176 с.
2. Івченко Є. Дослідження підходів щодо визначення сутності елементів маркетингової діяльності підприємства / Є. Івченко // Механізм регулювання економіки. – 2017. – № 4, т. 2. – С. 90 – 96.
3. Мозгова Г. Впровадження системи маркетингу партнерських відносин на промисловому підприємстві / Г. Мозгова, Т. Петросян // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія Економічна. – 2017. – №. 88. – С. 91-97.

ОРГАНІЗАЦІЯ СИНТЕТИЧНОГО ТА АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Хмелюк Альона Василівна

*кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів та обліку,
Дніпровський державний технічний університет*

Волошина Вероніка Володимирівна

Дніпровський державний технічний університет

Господарські операції відображаються у бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування [1].

Формування та використання власного капіталу відбувається на кожному підприємстві: під час заснування підприємства - у вигляді формування статутного капіталу; у подальшій діяльності - для визначення фінансового результату, розподілу прибутку, формуванні резервного та додаткового капіталу тощо. Для обліку змін у власному капіталі, пов'язаних з рухом основних засобів, матеріалів, грошових коштів, використовують первинні документи, затверджені для відповідного виду активів. Загальні вимоги до первинних документів, облікових реєстрів та бухгалтерської звітності встановлює Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [3].

Дослідження методики обліку складових власного капіталу виконано за матеріалами великого промислового підприємства хімічної галузі АТ «ДНПРОАЗОТ» [4]. Основним предметом діяльності АТ «ДНПРОАЗОТ» є виробництво різноманітної хімічної продукції (мінеральних добрив, кислот, луги, продуктів хлорорганічного синтезу) та її комплексне використання шляхом переробки у споживчі товари, включаючи товари народного споживання або комплектуючі вироби до них; збут виробленої продукції та здійснення комерційної діяльності шляхом утворення власної системи збуто-постачальних підрозділів; зовнішньоекономічна діяльність відповідно до вимог чинного законодавства.

При організації аналітичного і синтетичного бухгалтерського обліку статутного капіталу необхідно, насамперед, враховувати, що статутний капітал і фактична заборгованість засновників (учасників) за внесками в статутний капітал відображається в бухгалтерському балансі окремо, оскільки розрахунки із засновниками відображаються на рахунку 46 "Неоплачений капітал".

Формування статутного капіталу акціонерного товариства здійснюється в три етапи: спочатку розмір капіталу повинен бути оголошений, потім на суму емітованих акцій проводиться підписка і, нарешті, ці акції оплачуються. Тобто в акціонерних товариствах необхідно відкрити, як мінімум, три субрахунки другого порядку до рахунку 401:4011 "Оголошений капітал", 402 "Підписний капітал", 4013 "Оплачений капітал". Це дасть можливість власникам контролювати формування статутного капіталу за етапами, тобто забезпечить повну інформативність про суми оголошеного, підписного і оплаченого капіталу.

Якщо підприємство організовується як товариство відкритого типу доцільно відкрити такі субрахунки до рахунку 46 "Неоплачений капітал за внесками засновників", 462 "Неоплачений капітал за внесками учасників". На першому з цих субрахунків збирається інформація про акції, розміщені лише серед обмеженого кола засновників у порядку закритої підписки. На другому - інформація про акції, що реалізуються акціонерам у разі проведення додаткової відкритої підписки. Завдяки такому розподілу забезпечується повна інформативність про стан підписки на акції відкритого акціонерного товариства і їх розміщення.

З врахуванням вищенаведених пропозицій перші бухгалтерські записи, які відображають реєстрацію акціонерного товариства і розміщення акцій серед акціонерів, будуть виглядати так:

1) дебет 461 і кредит 4011 - на суму оголошеного капіталу в частині заборгованості засновників зареєстрованого акціонерного товариства (не менше 25% всієї суми статутного капіталу);

2) дебет 462 і кредит 4011 - на суму оголошеного капіталу в частині заборгованості інших учасників зареєстрованого акціонерного товариства (не більше 75% всієї суми статутного капіталу).

В АТ «ДНІПРОАЗОТ», застосовується автоматизована форма обліку із використанням ПП 1С: Бухгалтерія. Тому використовуючи аналіз

рахунків 451, 4255, 4253, 44 та оборотно-сальдову відомість за грудень 2017 року сформовано журнал господарських операцій з руху складових власного капіталу АТ «ДНІПРОАЗОТ» (табл. 1).

Таблиця 1 – Журнал обліку господарських операцій з руху складових власного капіталу за грудень 2017 АТ «ДНІПРОАЗОТ»

Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1. Сальдо початкове за рахунком 401 «Статутний капітал»	X	401	351583750
2. Сальдо початкове додаткового капіталу	X	42	-33149930,75
3. Сальдо фонду майна яке не ввійшло до статутного капіталу	4253	X	8825007,25
4. Нарахована заборгованість за внутрішньо господарські розрахунки	4253	6837	371182,68
5. Погашена частково заборгованість за внутрішньо господарськими розрахунками	6837	311	371182,68
6. Сальдо за рахунком фонд майна яке не ввійшло в статутний капітал	4253	X	8453824,57
7. Сальдо початкове іншого додаткового капіталу	X	4255	-41974938
8. Відкориговано суму додаткового іншого капіталу за рахунок фонду пенсійного забезпечення	472	4255	16039441
9. Сальдо іншого додаткового капіталу на кінець періоду	X	4255	-25935497
10. Відображено викуп акцій у акціонерів	451	672	1864339,44
11. Відображено списання витрат понесених за період на фінансові результати	79	901,902,92, 93,94,95,97, 98	1298312425,87
12. Відображено списання доходів понесених за період на фінансові результати	70,71, 72,73, 74	79	765128448,34
13. Сформовано нерозподілений прибуток (непокритий збиток) за період	44	79	1053960763,06

Джерело: особиста розробка авторів на основі дослідження реєстрів обліку АТ «ДНІПРОАЗОТ»

Таким чином, розглянувши методику обліку складових власного капіталу ПАТ «ДНІПРОАЗОТ» маємо відзначити:

- порушено принципи обліку формування додаткового капіталу, так сальдо початкове додаткового капіталу є від'ємним, чого навіть теоретично бути не може;

- має місце виникнення непогашеної заборгованості перед учасниками за викуплені акції у розмірі 1864339,44 грн.

Отже, розглянувши організацію обліку власного капіталу на промисловому підприємстві маємо відзначити, що вона потребує

удосконалення за наступними аспектами: по-перше, облік на підприємстві здійснюється з порушенням методик обліку в частині відображення господарських операцій в розрізі активних та пасивних рахунків; по-друге, порушено функцію формування іншого додаткового капіталу, як суму додаткового вкладеного капіталу, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну акцій. В нашому випадку вартість реалізованих акцій значно менша їх номінальної вартості.

Список використаних джерел:

1. Закон України № 996-XIV від 16.07.99р. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» //: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14-155>
2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України» від 27.06.2013 р., №635 //: URL: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/id=293536>
3. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затв. наказом МФУ від 24.05.95р. №88//: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт ПАТ «ДніпроАзот» URL:<http://www.azot.com.ua/uk/>

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Щокіна Анна Вадимівна

*здобувач вищої освіти, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Лободзинська Тетяна Петрівна

*кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний
університет України «Київський політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського»*

У сучасних умовах трансформації вітчизняної економіки, входження країни у світове господарство, забезпечення розвитку ринкових відносин, постають нові задачі, що спрямовані на забезпечення позитивних зрушень

та отримання ефективних результатів в Україні. Необхідною умовою у процесі інтеграції є реформування бухгалтерського обліку, а саме гармонізація фінансової звітності вітчизняних підприємств з міжнародними стандартами, оскільки саме цим більшою мірою визначається вплив інтеграційних процесів на облік.

Загалом, протягом тривалого періоду часу в Україні вже здійснюється реалізація процесу реформування системи бухгалтерського обліку та проводиться впровадження принципів формування економічної інформації згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності. Відповідно, прийнято, змінено або доповнено низку законодавчо-нормативних актів для вдосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні з урахуванням вимог МСФЗ та законодавства ЄС.

Міжнародні стандарти фінансової звітності – це прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності [1].

Від початку застосування МСФЗ в Україні спостерігається позитивна тенденція щодо кількості суб'єктів господарювання, що формують власну звітність відповідно до міжнародних стандартів. Проте, частка таких суб'єктів у загальній кількості підприємств становила 0,67% - у 2014р., 1,08% - у 2016р., 1,27% - у 2018р. та 1,32% - у 2019р., що свідчить про рівень зацікавленості у формуванні фінансової звітності відповідно до зазначених стандартів [2, с. 28] Також, до основних чинників, які не сприяють широкому впровадженню МСФЗ, слід віднести відсутність достатніх фінансових можливостей, кваліфікованого персоналу та необхідної мотивації для складання фінансової звітності за МСФЗ.

Загалом, у більшості випадків, перехід на застосування міжнародних стандартів фінансової звітності відбувається лише технічно – підприємства починають використовувати новий План рахунків без субрахунків і у фінансовій звітності ставлять відмітку «згідно з МСФЗ» [2, с.25].

Зараз Україна знаходиться на шляху до повноцінної інтеграції на міжнародну арену і необхідно забезпечити цілковиту відповідність міжнародним стандартам для розвитку всіх векторів економіки, в тому

числі і бухгалтерського обліку, тим більше, що країна має всі можливості для цього.

Практика доводить, що до основними перевагами використання МСФЗ є:

- поглиблення міжнародного співробітництва;
- ретельне врахування особливостей бізнесу конкретної компанії у процесі складання фінансової звітності;
- однозначне трактування фінансової звітності та збільшення довіри до її показників у всьому світі.

Отже, перспектива ефективного застосування МСФЗ в Україні залежить від результативності вирішення основних проблем, що існують станом на сьогодні, які потребують детальної координації дій та рішень органів державної влади та суб'єктів господарювання.

Зміни у законодавстві країни, які відбуваються щодо реформування бухгалтерського обліку, є лише невеликим кроком до запровадження повноцінного застосування МСФЗ в Україні [3, с.178].

Таким чином, міжнародні стандарти ведення бухгалтерського обліку мають розглядатися як ключовий фактор ефективного проведення реформи бухгалтерського обліку в Україні за сучасних умов інтеграції. З економічної точки зору, впровадження сучасної і послідовної системи бухгалтерського обліку і звітності зможе надати значні переваги, зокрема, це забезпечить поліпшення інвестиційного клімату, прискорить економічне зростання і продуктивність економіки України.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні"» від 12.05.2011р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>
2. Ловінська Л. Г. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток бухгалтерського обліку та звітності в Україні / Л. Г. Ловінська // Фінанси України. – 2018. – № 9. – С. 21–30.
3. Яцунська О. С. Процес впровадження МСФЗ в Україні / О. С. Яцунська // Бізнес Інформ. – 2017. – №3. – С. 173-182.

LIFE-CYCLE ANALYSIS OF RENEWABLE ENERGY TECHNOLOGIES

Ozarowski Oleh

PhD student, Kraków University of Economics, Poland

Life-cycle assessments commonly used to analyze the environmental costs and benefits of climate-mitigation options are usually static in nature and address individual power plants. It is worth to highlight, that life-cycle assessment of the large-scale implementation of climate-mitigation technologies, addressing the feedback of the electricity system onto itself and using scenario-consistent assumptions of technical improvements in key energy and material production technologies [1].

LCA is a systematic approach to evaluate the environmental impact of products and services throughout all life cycle stages, which refer to activities during a product's lifetime starting from raw material acquisition, its manufacture, use, and maintenance to its final disposal. It is one of the most developed and widely used environmental assessment tools available to compare alternative technologies or products with the same functional unit. In general, two approaches are used, including process chain analysis and input-output analysis [2].

The purpose of this is to compile and evaluate the environmental consequences of different options for fulfilling a certain function and it is a universally accepted approach of determining the environmental consequences of a particular product over its entire production cycle [3].

LCA can play a useful role in public and private environmental management in relation to products as this may involve both an environmental comparison between existing products and the development of new products. LCA has been the method of choice in recent years for various kinds of new technologies for bioenergy and carbon sequestration [4].

Literature:

1. Hertwich, E. G., Gibon, T., Bouman, E. A., Arvesen, A., Suh, S., Heath, G. A., ... Shi, L. (2014). Integrated life-cycle assessment of electricity-supply

scenarios confirms global environmental benefit of low-carbon technologies. Proceedings of the National Academy of Sciences, 112(20), 6277–6282. doi:10.1073/pnas.1312753111.

2. Usubharatana, P., Phungrassami, H. (2018). Life Cycle Assessment for Enhanced Efficiency of Small Power Plants by Reducing Air Input Temperature. Polish Journal of Environmental Studies, 27(4), 1781-1793. <https://doi.org/10.15244/pjoes/78433>

3. Singh, A., Pant, D., & Olsen, S. I. (Eds.). (2013). Life Cycle Assessment of Renewable Energy Sources. Green Energy and Technology. doi:10.1007/978-1-4471-5364-1.

4. Pant D, Singh A, Bogaert GV, Diels L, Vanbroekhoven K (2011) An introduction to the life cycle assessment (LCA) of bioelectrochemical systems (BES) for sustainable energy and product generation: relevance and key aspects. Renew Sustain Energ Rev 15:1305–1313.

ГОРИЗОНТАЛЬНИЙ ТА ВЕРТИКАЛЬНИЙ АНАЛІЗ БАЛАНСУ ЯК СКЛАДОВА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Хмелюк Альона Василівна

*кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів та обліку,
Дніпровський державний технічний університет*

Домбрян Вікторія Вікторівна

студентка, Дніпровський державний технічний університет

Сьогоднішні умови функціонування та розвитку великих промислових підприємств потребують стратегічного менеджменту, що має забезпечувати достатній обсяг доходів для покриття витрат, а особливо в період форс-мажорних обставин таких як світова пандемія та поширення Covid 19. Тому, саме стратегічний економічний аналіз фінансового стану підприємства, на нашу думку, має убезпечити великий бізнес від занепаду та банкрутства.

Дослідженням питань економічного аналізу діяльності промислових підприємств та методики його проведення займалося багато вчених, зокрема: В.В. Вітлінський, Н.В. Бугас, А.П. Дорошенко, В. П. Губачов,

Г.В. Костюк, А.М. Лебедєва, Є.В. Мних, Є.М. Руденко, В.Я. Фаріон, М.Г.Чумаченко. Але, не зважаючи на значні доробки, питання поетапного комплексного аналізу фінансового стану підприємств висвітлені недостатньо, не існує єдиних методологічних підходів його проведення.

Аналітичні розрахунки виконано за матеріалами достовірної фінансової звітності ТДВ «Завод Метиз». Основним предметом діяльності товариства є: металургійне виробництво; холодне волочіння дроту; виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин; виробництво кріпильних і гвинторізних виробів; виробництво паперу та паперових виробів; виробництво гофрованого паперу та картону, паперової та картонної тари; виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування.

Аналіз фінансового стану підприємства за звітний період пропонуємо розпочинати із загальної оцінки за даними балансу. Основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є бухгалтерський Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТДВ «Завод Метиз». На нашу думку, вивчаючи баланс, можна набути уявлення про місце досліджуваного підприємства в системі аналогічних підприємств, пересвідчитись у правильності вибраного стратегічного курсу, ефективності використання ресурсів тощо [1].

Національна традиційна практика аналізу фінансового стану підприємства опрацювала певні прийоми й методи його здійснення. Серед основних прийомів аналізу - горизонтальний та вертикальний [1, 165-167].

Горизонтальний (динамічний) аналіз цих показників дає можливість установити абсолютні відхилення й темпи зростання за кожною статтею балансу, а вертикальний (структурний) аналіз балансу — зробити висновки про співвідношення власного й позичкового капіталу, що свідчить про рівень автономності підприємства за умов ринкових відносин, про його фінансову стабільність [2, 164-166].

Результати горизонтального та вертикального аналізу активу та пасиву балансів здійснено за періоди 2013- 2015 роки промислового підприємства ТДВ «Завод Метиз».

Таким чином, маємо, що загальна вартість валюти балансу підприємства на кінець 2015 року в порівнянні з кінцем 2014 року збільшилась на 2895 тис. грн. (105,41%), а в 2014 році в порівнянні з 2013 роком валюта балансу знизилась на 2016 тис. грн., темп зміни склав

3,91%. В першу чергу, збільшення валюти балансу підприємства є позитивним аспектом його діяльності та свідчить про певне нарощування темпів діяльності. По відношенню до досліджуваного підприємства маємо констатувати факт деякого розширення його діяльності.

Структура необоротних активів за досліджуваний період є неоднорідною та складає третину від усіх активів підприємства. Аналіз динамічних змін необоротних активів за структурою свідчить про її зниження, тобто питома вага необоротних активів в 2015 році знизилась на 7,66 п.п. в порівнянні з 2013 роком. Оцінюючи необоротні активи за абсолютними показниками, маємо відмітити певне зниження їх обсягу на 1606 тис. грн. та 1084 тис. грн. у 2015 та 2014 рр. по відношенню до попередніх періодів.

Більше як 70% активів підприємства складають оборотні активи. Основну частку оборотних активів складають запаси та дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги.

Абсолютний обсяг оборотних активів у 2015 році в порівнянні з 2014 роком збільшився на 3979 тис. грн., а в 2014 в порівнянні з 2013 роком збільшився на 3622 тис. грн., що склало відповідно 10,53% та 10,47%. Структура оборотних активів свідчить, що питома величина запасів має тенденцію до зниження, а дебіторської заборгованості навпаки до збільшення. Так, в 2015 році обсяг дебіторської заборгованості збільшився на 2672 тис. грн., що склало 70,13 %, а в 2014 році в порівнянні з 2013 роком обсяг знизився на 731 тис. грн.

Слід відмітити, що дебіторська заборгованість відображає суму боргу підприємства зі сторони юридичних та фізичних осіб, які мають прямі взаємовідносини з ТДВ «Завод Метиз». Сума дебіторської заборгованості відображає, як правило, два фактора:

- рівень ділової активності підприємства – чим більше обсяги продажу (послуги, путівки), тим більше обсяг дебіторської заборгованості;

- відношення підприємства до своїх клієнтів – чим більше підприємство «любить» своїх клієнтів, т.т. чим більшу відстрочку платежу воно їм представляє, бажаючи зберегти клієнтів та притягти нових, тим більший обсяг дебіторської заборгованості.

Враховуючи значне збільшення обсягів дебіторської заборгованості, на нашу думку, ТДВ «Завод Метиз» необхідно збільшувати резерв

сумнівних боргів. Згідно з наказом про облікову політику досліджуване підприємство резерв сумнівних боргів взагалі не створює.

Аналіз активів підприємства дозволяє надати загальну оцінку зміні всього його майна, але для більш повної картини необхідно проаналізувати також джерела цих коштів.

За результатами здійсненого аналізу пасиву Балансу ТДВ «Завод Метиз» встановлено, що структура власного капіталу та зобов'язань була доволі мінливою. Питома вага власного капіталу ТДВ «Завод Метиз» в загальній валюті балансу на кінець 2015 року склала 36,55%, що на 12,93 п.п. менше ніж на кінець 2014 року. Обсяг зареєстрованого (статутного капіталу) – це величина постійна і складає 434 тис. грн., хоча його питома вага у валюті балансу знизилась на 0,04 п.п. Якщо у 2013 році питома вага власного капіталу підприємства складала 30,91% та 36,55% відповідно на початок і кінець року, то в 2014 році її обсяг скоротився у двічі. Така ситуація пояснюється суттєвим збільшенням поточних зобов'язань і забезпечень.

Структурний аналіз пасиву балансу ТДВ «Завод Метиз» в 2013-2015 рр. свідчить про наявність тенденції збільшення поточних зобов'язань за продукцію, товари, роботи, послуги. Таке збільшення в першу чергу обумовлене проявами нестабільної економічної ситуації в країні, переглядом банківських ставок, збільшенням відсотків та нарахуванням пені за прострочені платежі. Тому, з метою здійснення діагностики фінансового стану досліджуваного підприємства на наступному етапі дослідження необхідно оцінити фінансову стійкість промислового підприємства.

Дані розрахунків свідчать, що починаючи з 2012 року ТДВ «Завод Метиз» перебуває на межі банкрутства. З 2012 року виробничому підприємству бракує власних оборотних засобів, довгострокових позичкових джерел і тому спостерігається зниження загальної величини основних джерел формування запасів і витрат. Набута тенденція продовжилася і у 2013, 2014 та 2015 роках. Керівництву підприємства негайно потрібно звернути увагу на результати аналізу кредиторської, дебіторської заборгованостей та фінансового стану та розробити заходи щодо фінансового оздоровлення підприємства.

Список використаних джерел:

1. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник: Вид. 2-ге перероб. та доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.
2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2002. 360 с.
3. Хмелюк А.В., Крамаренко Г. Аналіз діяльності хімічного підприємства ПАТ «ДніпроАзот» Світ економічної науки. Випуск 19. Тернопіль, 2019. С.146-150.
4. Хмелюк А.В., Романова С. В. Оцінка ділової активності хімічного підприємства ПАТ «ДніпроАзот» Світ економічної науки. Випуск 9. Тернопіль, 2018. С.109-112.

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Курганська Елеонора Іванівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна

Логвіновська Світлана Іванівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна

Случинська Ірина Анатоліївна

аспірантка кафедри фінансів Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна

В тезах проаналізовано фінансування проблеми оподаткування аграрного сектору в умовах економічної кризи. Виявлено основні тенденції показників фінансування. Проаналізовано важливі макроекономічні показники та необхідність підтримки сфери АПК державою.

Ключові слова: аграрний сектор, виробники сільськогосподарської продукції, бюджетно-податкова політика, виробництво, конкурентоспроможність, сфери АПК.

В процесі забезпечення конкурентоспроможності сфери сільського господарства бюджетно-податкова політика виступає як метод державної підтримки та стимулювання виробництва, тому особливої уваги набувають сьогодні саме проблеми ефективного застосування важелів впливу та стимулювання розвитку діяльності виробників сільськогосподарської продукції

Аналіз показників індексу цін реалізації сільськогосподарської продукції за період 2013-2020 рр. (%) показав стабільну ситуацію, за винятком 2014 р, коли відбулася економічна криза та політичні переформатування влади, що в подальшому спричинило зміни на

законодавчому рівні, а також завдало негативного впливу на сферу сільськогосподарських підприємств (рис.1).

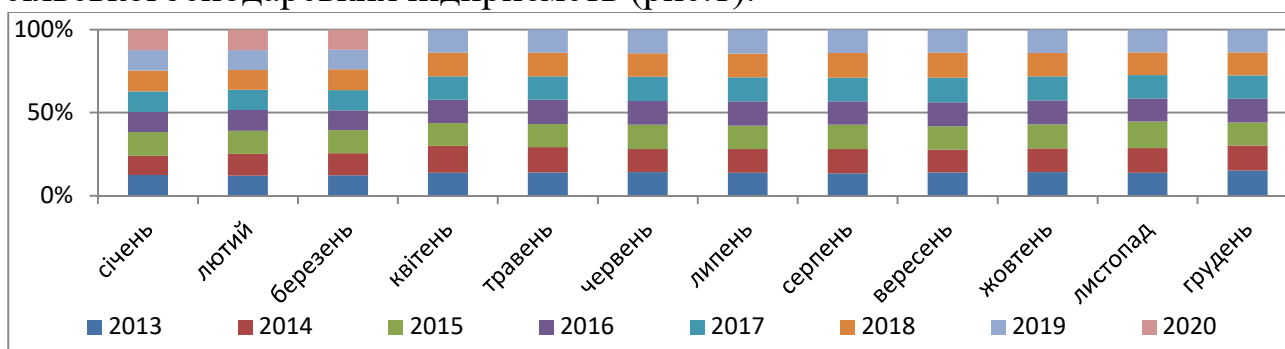

Рис.1.Динаміка ІЦ реалізації сільськогосподарської продукції 2013-2020рр.(%)

[побудовано на основі даних: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/agropriice/>]

Як продемонстровано на наступному рис.2., динаміка середніх значень індексу цін реалізації сільськогосподарської продукції за 2013-2019 рр.(%), побудована за допомогою поліномів третього ступеня, підтверджується їх загальна позитивна тенденція за вказаний період, проте найвищі показники становлять в 2014-2015 рр, а найнижчі середні показники в 2019 р.

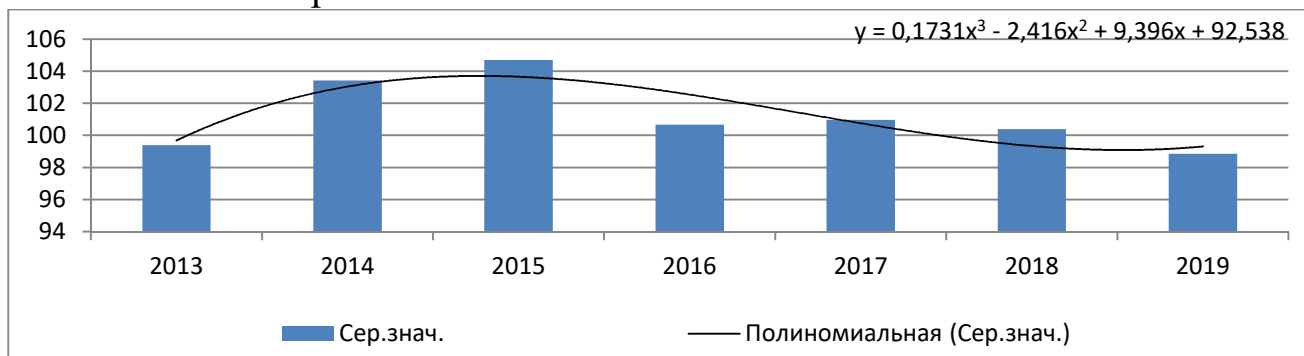

Рис.2. Динаміка середніх значень індексу цін реалізації сільськогосподарської продукції 2013-2019 рр. (%) та поліноміальна лінія тренду третього ступеня

[побудовано на основі даних: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/agropriice/>]

В період кризи саме сільськогосподарська сфера продовжує сприяти росту ВВП, залишається наповнювачем бюджету, вагомим антиінфляційним фактором та позитивно впливає на платіжний баланс.

Для підвищення результатів роботи галузі необхідно посилити співпрацю сільгоспвиробників та профільного Міністерства- аграрної

політики та продовольства, яке протягом останніх років продовжує втілювати розпочаті реформи та програми розвитку села. Разом з тим, сьогодні не маємо високих результатів внаслідок впровадження реформ в сфері АПК. В результаті переходу до ринкової економіки було спричинено значні зміни в розрізні структури фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, яким необхідно ефективне інвестиційне забезпечення, так як коштів для задоволення власних потреб недостатньо. За офіційними даними [1], протягом 2013-2017рр. виявлено тенденцію до збільшення обсягу капітальних інвестицій в підприємства агробізнесу, за вказаний період стало більше їх на 41,3 млрд. грн., що також підтверджується за допомогою поліномів третього ступеня, які вказують на плавну та стабільну позитивну динаміку (рис. 3).

Рис.3. Динаміка загального обсягу капітальних інвестицій в підприємства агробізнесу у 2014–2017 рр., за допомогою поліноміальної лінії тренду третього ступеня млрд. грн.

Наступне джерело коштів для сільськогосподарських підприємств, тобто сфери агробізнесу, - це бюджетні програми фінансової підтримки. В 2013р. обсяг фінансової підтримки для підприємств сфери АПК становив 4175,43 млн грн, що є дуже високим показником за останні п'ять років. За період 2013-2016рр спостерігаємо тенденцію до зменшення обсягів вказаного фінансування, в цілому на 3964,93 млн грн., що теж підтверджується. У 2017р. в порівнянні з попереднім періодом, обсяг дотацій збільшився на 3217,1 млн. грн., як зображено теж за допомогою полінома третього ступеня, що підтверджує різко позитивну динаміку вказаних показників (рис.4).

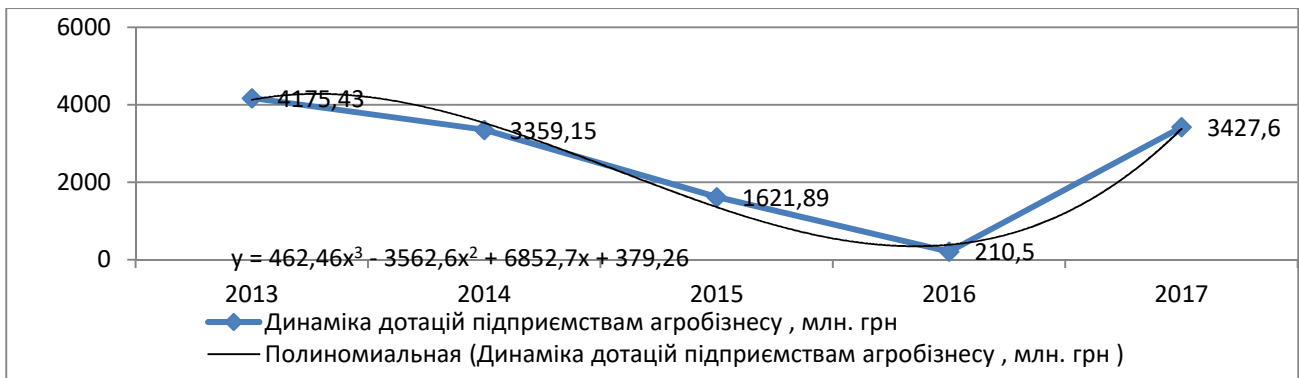

Рис.4. Динаміка дотацій підприємствам агробізнесу у 2013–2017рр. за допомогою поліноміальної лінії тренду третього ступеня, млн. грн

Згідно планових показників на 2019 р було запланованим виділення 6,9 млрд грн, проте в кінцевий варіант Державного бюджету були внесені значні зміни, які, в свою чергу, значно скоротили загальний обсяг фінансування з 1 млрд.грн. до 5,9 млрд.грн. Разом з тим, відбулося скорочення обсягів фінансування по двом програмам: в розрізі тваринництва 2019р. направлено 3,5 млрд грн, а не 4 млрд грн., як заплановано; та на компенсацію вартості сільськогосподарської техніки – 800 млн грн., а не запланованих 1,3 млрд грн.

Рис. 5. Загальний обсяг видатків державного бюджету на підтримку АПК, млрд. грн

Зокрема, показники в розрізі обсягів витрат з державного бюджету на підтримку сфери АПК із врахуванням кредитів, наданих профільному Міністерству аграрної політики та продовольства в 2019 р збільшено понад 15 млрд грн, як представлено також за допомогою поліноміальної лінії тренду третього ступеня, яка підтверджує позитивну динаміку вказаних показників (рис.5.) Існують різні думки науковців та різноманітні наукові підходи з питань стосовно недоліку механізму спеціального режиму оподаткування сільськогосподарських підприємств. Ми вважаємо, значним недоліком справляння єдиного податку - його механізм, яким не передбачено щорічну переоцінку бази оподаткування.

Проведений аналіз показав, що державна підтримка в сучасних умовах через складний бюрократизм в розрізі процедур, в основу яких закладено принцип ручного розподілу коштів підрозділами сільськогосподарської сфери в обласних адміністраціях, на комітетах, не може сприяти значному покращенню фінансового стану сільгосптоваровиробників та їх стимулюванню виробництва сільгосппродукції. На нашу думку, в процесі оподаткування єдиним податком підприємств сфери АПК, слід здійснити розподіл на відповідні групи, передбачаючи при цьому граничний обсяг доходів, при перевищенні яких товаровиробник сфери АПК втратить право на застосування спрощеної системи оподаткування - єдиного податку, то ж перейде на загальну систему. Ми вважаємо, що це пов'язано з рядом факторів впливу, проте основними є економічна криза та інфляційні процеси. Також вимивання середнього класу та підвищення показників безробіття в сукупності впливають на формування цінової політики, наразі в категоріях попит-пропозиція. Підсилюється вплив кризи на показники цін сільськогосподарської продукції також на фоні пандемії, ринки збуту продукції значно обмежені, в т ч і на міжнародному рівні. Процес трансформаційних змін в сфері сільського господарства досі не привели до суттєвого покращення соціального й екологічного стану всіх аграрних територій. Скасування пільг, або запровадження спеціальних режимів оподаткування, що зумовлюватимуть залежність сплачених податків від результатів господарської діяльності, не лише суттєво збільшить витрати аграріїв на адміністрування податків, але й несе ризик викривлення інформації про результати господарювання, зокрема в частині продуктивності в рослинництві і тваринництві. Як наслідок, під питання буде поставлено можливість держави ефективно впливати на ситуацію на ринках продовольства, тобто здійснювати ринкове регулювання.

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс: режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/agroprice/> – офіційний веб – портал Міністерства фінансів України.
2. Кублікова Т.Б.,Курганська Е.І. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами// Монографія. – Одеса: ОНЕУ. – 2015. – С.324.

3. Lushpiienko Y., Sandiuk H. and other. Special procedures for electronic public procurement. – Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. Volume 22, Special Issue 2S, 2019y. – p.1–6.
4. Sandiuk H., Lushpiienko N. and other. Special procedures for electronic public procurement.- Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. Volume 22, Special Issue 2S, 2019y. – p.1 – 6.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ»

Прокіпчук Левко Ігорович

аспірант Львівського національного університету імені Івана Франка

Адміністрування податків, зборів та платежів чи податкове адміністрування, а, відтак, і адміністрування митних платежів, як його складова, можна визначити як окрему адміністративну підсистему в складі адміністративної системи державного сектора управління.

Зважаючи на існування синонімічних понять та різних поглядів вчених щодо їх визначення, наведемо приклади трактування ученими даних категорій.

Так, А.О. Селіванов [1] під адміністрування податків розумів правовідносини, що складаються у сфері здійснення уповноваженими державними органами заходів з погашення податкового боргу і передбачають застосування методів владно-примусового характеру до платників податків.

Інше трактування було у В.Л.Андрущенко [2], який вважав, що фіскальне адміністрування - це управління людьми і подіями у сфері оподаткування через ієрархічно структуровані рішення представницьких політичних органів та дії виконавчо-владних установ. На категоріальному рівні фіскальне адміністрування розглядається як галузь знання і навчальна дисципліна поєднує ознаки політики, науки і мистецтва.

А.І. Крисоватий [3] центральною проблемою податкового адміністрування визначає прийняття ефективних управлінських рішень у процесі прийняття та реалізації податкової політики держави. Метою державного податкового менеджменту є створення та забезпечення функціонування ефективної податкової політики.

В.В. Барабанова [4] адміністрування податків визначає не лише як управлінська діяльність публічно-правового характеру податкових і митних органів щодо формування державних доходів, а й суб'єктів господарювання з метою реалізації положень Податкового кодексу.

Е.П. Проскура [5] вважає, що податкове адміністрування – це нормативно регламентована організаційно-розпорядча діяльність повноважних державних органів у сфері управління процесами оподаткування з метою забезпечення виконання вимог податкового законодавства учасниками податкових відносин.

У нормативно-правових актах єдине визначення адміністрування податків, зборів та митних платежів подано у Податковому кодексі України. Так, відповідно до п. 1.1 ст. 14, адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших платежів відповідно до законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи - це сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом.

Зважаючи на трактування вищенаведених понять науковцями та законодавчими актами та дослідуючи систему адміністрування митних платежів і характеризуючи її як складову частину податкового адміністрування та, водночас, підсистему митної справи, і, відповідно, елемент формування та інструмент реалізації митно-податкової політики держави, варто визначити її як систему правовідносин, які формуються внаслідок здійснення митними органами організаційно-управлінської діяльності за допомогою сукупності норм та засобів, визначених на законодавчому рівні, з приводу забезпечення організації стягнення митних платежів їх платниками та контролю за правильністю даного процесу при перетині митного кордону України.

Список використаних джерел:

1. Селіванов А. О. Адміністрування податків: нові проблеми в адміністративному та фінансовому праві України / А. О. Селіванов // Право України. – 2002. – № 2. – С. 34-38.
2. Андрущенко В.Л. Фіскальне адміністрування як наука і мистецтво / Андрущенко В.Л. // Фінанси України. – 2003. - № 6. – с. 27-35.

3. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні. – Тернопіль: Карт-бланш, 2005. – 372 с.
4. Барабанова В. В. Сучасний стан адміністрування податків / В. В. Барабанова // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції "Динаміка еволюції людського інтелекту, етико-естетичного сприйняття світу та художньої творчості" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://icp-ua.com/ru/node/1059>.
5. Проскура Е.П. Методологічні засади податкового адміністрування / Е.П. Проскура, Капустян Е.М. // Актуальні проблеми економіки. – 2012.- № 10 (136).- С. 195-201.
6. Митний кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
7. Податковий кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page3>.

Науковий керівник: Раделицький Юрій Орестович, доктор економічних наук, доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ

Удовиченко Світлана Миколаївна

кандидат економічних наук, Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція Національної академії аграрних наук України, м. Покровськ

Ефективність інвестиційних процесів на рівні регіонів значною мірою зумовлює динамічність інноваційної розбудови економіки країни.

Інвестиційна привабливість регіону характеризується спроможністю залучати інвестиційні ресурси та ефективно використовувати свої регіональні особливості задля забезпечення сталого економічного зростання та реалізації соціально-економічних програм.

Важливими чинниками підвищення інвестиційної привабливості є географічне положення регіону відносно розвинених областей або держав, розвиненість транспортної мережі, наявність природних ресурсів і якісної робочої сили, розміщення виробничих потужностей, достатність інфраструктурного забезпечення інноваційних процесів.

Спільні кордони з розвиненими державами надають можливість використання ринків цих країн для підвищення власної економічної активності. Донецька область межує з Російською Федерацією, яка за класифікацією Світового банку, входить до групи країн з рівнем доходів вище за середній. Однак, збройне протистояння унеможливорює розвиток співпраці, що є негативним чинником у інноваційній розбудові регіону. З цієї ж причини потерпає транспортна галузь.

Маріупольський морський порт, який входить до четвірки провідних портів України, розташований на території Донецької області. Його потужності дозволяють переробляти більш ніж 12 млн. тонн вантажів щорічно. Однак, порт не може працювати повноцінно і зазнає чималих збитків.

Основними показниками розвитку транспортної мережі є щільність автомобільних доріг та залізничних колій. Щільність автомобільних доріг [1] загального користування із твердим покриттям у Донецькій області дорівнює 302 км на 1 тис. км² території, що на 25 км більше

загальноукраїнського значення. Область має найбільшу щільність залізничних колій - 59 км на 1 тис.км² території. Загалом, регіон забезпечений транспортною інфраструктурою. Розгалуженість автошляхів та залізничних колій, висока швидкість доставки цими видами транспорту, середній рівень витрат та необмеженість видів вантажу створює усі передумови для інноваційно-інвестиційного розвитку.

На території Донецької області зосереджено багато різноманітних корисних копалин, які є основною сировиною для промисловості будівельних матеріалів і чорної металургії: доломіти, вапняки, гіпс, крейда, азбест, графіт, будівельний і кварцовий пісок та інше. На її території зосереджено значні запаси кам'яної солі. Найважливіше значення для підвищення рейтингу інвестиційної привабливості мають родовища кам'яного вугілля.

Неоцінну роль у інноваційної розбудові області виконують підприємства. У регіональному розрізі найбільше об'єктів розташовано у Дніпропетровській області (100,8 тис.), Донецька область на другій позиції - 90,3 тис. [2]. Наявність великої кількості підприємств передбачає більшу ймовірність утворення кластеру та вищу інвестиційну активність регіону, що позитивно впливає на соціально-економічний розвиток.

Донецький регіон є потужним промисловим центром, тому наявність робочої сили має надзвичайне значення для його економічного розвитку. Населення області нараховує 4,2 млн. осіб [3]. Питома вага осіб працездатного віку у загальній чисельності складає 67,2%, що є середнім показником в Україні серед усіх областей.

На сьогоднішній день навіть привабливість регіональних особливостей не стимулює бізнес-структури та іноземних інвесторів до вкладання коштів у розбудову області. Незважаючи на позитивність регіональних особливостей, визначальним фактором формування інвестиційного клімату регіону є стабільність політичної ситуації в країні. Подальший розвиток регіональної економіки та й країни загалом можливий тільки за умови припинення військової агресії.

Список використаних джерел:

1. Статистичний збірник «Транспорт і зв'язок України». Київ, 2018. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/08/zb_tr2017pdf.pdf (дата звернення 14.06.2020).

2. Кількість юридичних осіб за регіонами. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення 14.06.2020).

3. Демографічний щорічник «Населення України за 2018 рік». 2018 – Київ: Держаналітінформ.

АНАЛІЗ ГЛОБАЛЬНОГО ІНДЕКСУ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЙ НА КОРПОРАТИВНОМУ РІВНІ

Сімонова Маргарита Вадимівна

*кандидат економічних наук, докторант кафедри міжнародної економіки,
Державний вищий навчальний заклад «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

У сучасній економіці знань інформаційні та комунікаційні технології відіграють вирішальну роль в економічному розвитку. Однак, не всі країни та не в однаковій мірі всі сектори економіки дають однакові шанси для виживання бізнесу та / або його потенційного зростання. Інституційна змінна «технологічне поглинання» - це міра спроможності країни щодо поглинання технологій на рівні фірми, про що повідомляє Всесвітній економічний форум. Розповсюдження нової технології та можливість її поглинання є життєво важливим для інноваційних фірм з високим потенціалом зростання.

В цьому контексті, на наш погляд, є доречним проаналізувати Індекс внутрішньокорпоративного впровадження технологій, який відображає, в якій мірі в кожній окремій країні підприємства здатні імплементувати та застосовувати нові технології. Слід зазначити, що 63,3% всіх країн мають відкриті дані для розрахунку даного показника на початок 2017 року. За період з 2012 по 2017 рік в середньому 65,23% усіх країн мають дані за цим показником. В результаті проведеного аналізу серед 139 країн світу пропонуємо виокремити 5 груп країн за Індексом імплементції технологій на корпоративному рівні, який коливається в межах від 1 до 7. Чим більшим є значення Індeksu (max=7), тим більш вагомим та інтенсивним є рівень використання та впровадження нових технологій у виробничий процес; і навпаки.

Отже, відповідно до останніх опублікованих даних на початок 2017 року (Табл.1) до *першої та другої групи* увійшли високорозвинуті країни світу, які характеризуються ефективною економікою та сприятливим інституційним середовищем, що вдало гармонізує та підтримує розвиток наукового та бізнес сектору, що, в свою чергу, максимально позитивно

впливає на рівень впровадження інноваційних технологій. Такі високі показники Індексу зумовлені також досить великою концентрацією фінансових ресурсів, висококваліфікованого людського капіталу, потужних ТНК, впливових науково-дослідних лабораторій та міжнародних організацій.

Таблиця 1

Індекс імплементації технологій на корпоративному рівні за 2017 рік

Група країн				
1 група	2 група	3 група	4 група	5 група
Значення індексу				
(6-7)	(5-6)	(4-5)	(3-4)	(1-3)
Загальна кількість країн в групі				
6	37	70	23	1
Країни-представники групи				
Ісландія (6,17), Японія (6,08), США (6,07), Норвегія (6,05), Ізраїль (6,05), Швейцарія (6,05), ОАЕ (6,04)	Люксембург (5,98), Швеція (5,96), Нова Зеландія (5,80), Німеччина (5,74), Великобританія (5,72), Данія (5,71), Сінгапур (5,71), Австрія (5,68), Гонконг (5,64), Австралія (5,61), Ірландія (5,56), Франція (5,45), Південна Корея (5,45), Канада (5,43), Литва (5,36), Туреччина (5,23), та інші.	Латвія (4,99), Чехія (4,95), Словенія (4,93), Іспанія (4,90), Бразилія (4,77), Угорщина (4,69), Китай (4,66), Румунія (4,44), Росія (4,25), Україна (4,23), Польща (4,20), Індія (4,19), Грузія (4,19), Італія (4,15), Молдова (4,11) та інші.	Таджикистан (3,98), Швейцарія (3,93), В'єтнам (3,89), Непал (3,87), Сербія (3,83), Ліберія (3,75), Іран (3,73) та інші.	М'янма (2,94).

Джерело: сформовано автором на основі статистичних даних [1, 2]

Представники третьої, найчисельнішої групи країн, – це в більшості розвинуті Європейські країни, країни, що розвиваються, східно-європейського та азійського регіону, а також країни з відносно кваліфікованою та водночас дешевою робочою силою, що дозволяє ТНК та БНК відкривати філіали та дочірні компанії, використовуючи переваги регіону. Так, наприклад, деякі компанії направляють більше прибутку в дочірні структури, що знаходяться в країнах з нульовою або низькою ставкою оподаткування, незалежно від того, наскільки незначний масштаб

існуючої там комерційної діяльності. За деякими оцінками, 50 % отриманих за кордоном сукупних доходів транснаціональних корпорацій декларується в країнах, де ефективна податкова ставка становить менше 5 відсотків. Представники *четвертої та п'ятої групи* мають певні бар'єри на шляху впровадження новітніх технологій, які можуть мати різноманітний характер та природу, наприклад, занадто високі вимоги з точки зору правового регулювання, високу вартість факторів виробництва, або навпаки досить низький рівень інституційного забезпечення, що унеможливорює процес імплементації нових технологій. Однак, навіть найменш розвинуті країни світу, використовуючи, наприклад, цифрові технології, швидко нарощувати або скорочувати масштаби своєї діяльності.

Продовжуючи дослідження впровадження та застосовування нових технологій на корпоративному рівні, проаналізуємо ситуацію щодо динаміки Індексу імплементації технологій на корпоративному рівні в межах країн нашого регіону з 2012 по 2017 роки (останні доступні для аналізу дані). В результаті проведеного дослідження пропонуємо ранжування групи країн, яка містить: представників Європи, зокрема в більшості Східної Європи, деякі з яких увійшли до складу країн-членів ЄС; Грузію, як представника країн з проведеними радикальними реформами; а також Росію та Молдову, як представників СНД. Виходячи з даних, зображених на графіку (Рис.1) можна констатувати, що граничні межі Індексу не зазнали суттєвих змін. Коливання показника за досліджуваний період відбулось лише на 0,2: межі індексу у 2012 році (3,82 – 5,22), у 2017 році (4,09– 5,42). Звідси можна зробити висновок, що за результатами на кінець досліджуваного періоду більшість країн регіону відносяться до третьої групи країн за Індексом імплементації нових технологій (граничні межі 4-5 пунктів), а також три країни (Литва, Латвія, Туреччина) є представниками другої групи (граничні межі 5-6 пунктів). Також слід зазначити, що такі країни як Литва, Туреччина, Латвія та Чехія зберігають позиції лідерів, в Росії спостерігались найбільш високі середньорічні темпи зростання (2,84%), тоді як в Україні найнижчі середньорічні темпи зростання (– 2,16%). Наша країна втратила 0,44 пункти Індексу. У рейтингу серед 139 країн світу Україна посіла 100 місце, втративши 18 позицій.

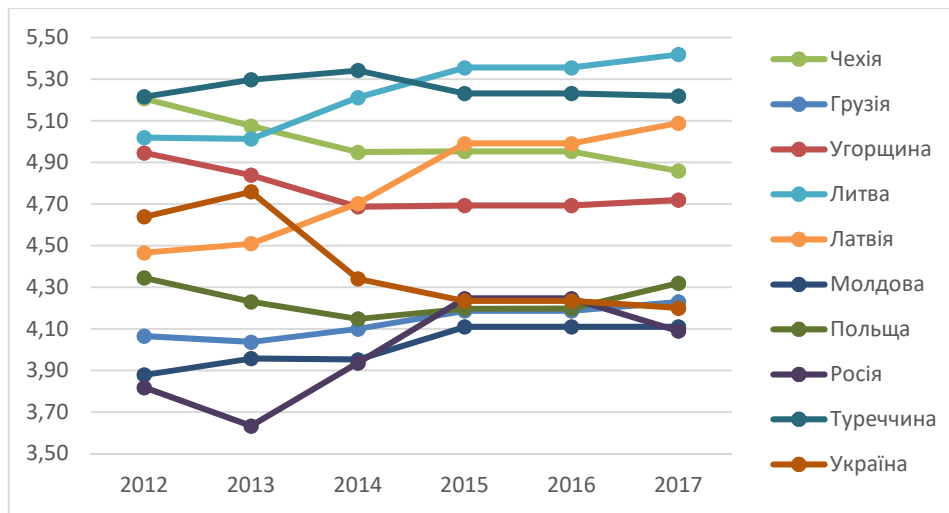

Рисунок 1 – Динаміка Індексу імплементації технологій на корпоративному рівні з 2012 по 2017 роки.

Джерело: сформовано автором на основі статистичних даних [1, 2]

Таким чином, Україна наразі займає низькі позиції в сфері залучення та імплементації новітніх технологій, що обумовлено слабким та неефективним інституційним середовищем, відсутністю стабільності, непрогнозованою в цілому політикою держави, недостатніми обсягами фінансових ресурсів, високим рівнем конкурентної боротьби за залучення та впровадження інновацій та технологій, слабким рівнем захищеності прав інтелектуальної власності. Саме тому, на наш погляд, Україні слід приділити більше уваги компаративному аналізу найкращих практик імплементації новітніх технологій в країнах та регіонах світу.

Список використаних джерел:

1. Baller, S., Dutta, S. & Lanvin, B. (Eds.) (2016). Global Information Technology Report 2016. Innovating in the Digital Economy. Geneva: World Economic Forum and INSEAD.
2. Zoltán J. Ács László Szerb Ainsley Lloyd (2017) The Global Entrepreneurship Index 2018 The Global Entrepreneurship and Development Institute, Washington, D.C., USA

Науковий керівник: Поручник Анатолій Михайлович, доктор економічних наук, професор, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Підписано до друку 08.07.2020
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 60 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net